



Sygn. akt I UK 202/11

**WYROK**  
**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 7 marca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSA Maciej Piankowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania K. S.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.  
o świadczenie przedemerytalne,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 marca 2012 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego  
z dnia 18 stycznia 2011 r.,

**oddala skargę kasacyjną.**

**Uzasadnienie**

Wyrokiem z dnia 25 października 2010 r. Sąd Okręgowy Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie K. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 16 lipca 2010 r., którą odmówiono wnioskodawcy prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy powołał się na art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252) i wskazał, że K. S. (urodzony 4 kwietnia 1952 r.) z wnioskiem o świadczenie przedemerytalne wystąpił w dniu 20 lipca 2009 r., udowodnił 40 lat i 2 dni okresów uprawniających do emerytury. Wnioskodawca ostatnio pozostawał w zatrudnieniu na terytorium Islandii, na podstawie umowy o pracę od dnia 10 września 2005 r. do dnia 30 listopada 2008 r., która została rozwiązana z przyczyn dotyczących zakładu. Islandzka instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła okres ubezpieczenia od dnia 11 listopada 2005 r. do dnia 30 listopada 2008 r.

Sąd Okręgowy stwierdził, że stanowisko wnioskodawcy zgodnie, z którym jego roszczenie powinno być rozpatrywane w oparciu o postanowienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UEL z dnia 30 kwietnia 2004 r.), nie zasługiwało na uwzględnienie. W sprawie tej mają bowiem zastosowanie regulacje zawarte w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.UE L z dnia 5 lipca 1971 r.). Sąd Okręgowy podkreślił, że wprawdzie zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. i) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, świadczenia przedemerytalne zostały objęte regulacją wspólnotową, to art. 90 ust. 1 lit. c) tego rozporządzenia stanowi, że rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 pozostaje nadal w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania przepisów Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Umowy zawartej pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej w sprawie swobodnego przepływu osób oraz innych porozumień zawierających odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 dopóki porozumienia te nie zostaną zmienione w świetle przepisów niniejszego rozporządzenia. Dlatego regulacja zawarta w wyżej wymienionym art. 90 ust. 1 lit. c) wskazuje, że zgłoszone przez wnioskodawcę roszczenie powinno być rozpatrywane w oparciu o dotychczasowy art. 4 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Rady

(EWG) nr 1408/71. Z kolei z art. 4 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że świadczenie przedemerytalne nie podlega koordynacji wspólnotowej. Sąd Okręgowy stwierdził, że stosowanie wspólnotowej zasady uznawania świadczeń objętych ochroną nie ma zastosowania do świadczeń przedemerytalnych, co oznacza brak możliwości zrównania rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem, przez pracodawcę zagranicznego z przyczyn ekonomicznych w rozumieniu przepisów prawnych państwa członkowskiego UE, EOG i Szwajcarii, z rozwiązaniem stosunku pracy przez pracodawcę polskiego, z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów prawa polskiego.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2011 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy i odstąpił od obciążania wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że spór sprowadzał się do oceny spełnienia przesłanki prawa do świadczenia przedemerytalnego, dotyczącej rozwiązania stosunku pracy wnioskodawcy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, na tle regulacji wspólnotowych. Wnioskodawca został bowiem zwolniony z pracy przez pracodawcę islandzkiego z przyczyn ekonomicznych w rozumieniu przepisów prawnych Islandii, gdzie pracował na podstawie umowy o pracę od dnia 10 września 2005 r. do dnia 30 listopada 2008 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo przyjął, że ocena powyższej przesłanki prawa do świadczenia przedemerytalnego nie podlega koordynacji wspólnotowej, dlatego że to świadczenie nie zostało wymienione we właściwym w niniejszej sprawie i wiążącym rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.UE L z dnia 5 lipca 1971 r.). Z kolei rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L z dnia 7 czerwca 2004 r.), które weszło w życie dnia 1 maja 2010 r. pozwala już na ocenę i koordynację przesłanek prawa do świadczenia przedemerytalnego w Polsce na gruncie prawa innych państw Unii Europejskiej, do której Islandia nie należy. Z kolei

przepisy przejściowe zawarte w tytule VI tego rozporządzenia ściśle określają w stosunku do jakich państw spoza Unii Europejskiej ma zastosowanie poprzedni akt prawny. W szczególności art. 90 ust. 1 lit. c) wskazuje, że rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania przepisów: Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym i Umowy zawartej pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej w sprawie swobodnego przepływu osób oraz innych porozumień zawierających odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 dopóki porozumienia te nie zostaną zmienione w świetle przepisów niniejszego rozporządzenia. Wbrew stanowisku apelującego wspomniany art. 90 ust. 1 lit. c) odnosi się nie tylko do porozumień i umów zawartych pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi a Konfederacją Szwajcarską. Niezależnie bowiem od tego, wymienia on Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, do którego należy Republika Islandii, w której pracował wnioskodawca. Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym zostano bowiem zatwierdzone na mocy decyzji Rady i Komisji z dnia 13 grudnia 1993 r. między innymi przez Islandię (Dz.U.U.E.L. 94.1.1, Dz.U.U.E - sp. 11-19-146), a weszło w życie dnia 1 maja 1995 r. (Dz.U.U.E.L. 94.1.3 i Dz.U.U.E - sp. 11-52-3). Islandia nadal jest członkiem Europejskiego Obszaru Gospodarczego z perspektywą wejścia do Unii Europejskiej w 2012 r., w zależności od wyników referendum obywatelskiego w tym państwie. Sąd Apelacyjny podkreślił, że Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym nie zostały zmienione w świetle rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. Przepis art. 29 lit. a) Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym wprowadzie gwarantuje, w ramach swobodnego przepływu pracowników i osób pracujących na własny rachunek, w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, stosownie do postanowień załącznika VI, pracownikom oraz uprawnionym osobom od nich zależnym, zaliczenie wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczenia oraz naliczenia wysokości świadczenia, jednakże nie dotyczy to ustalania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Nie jest ono bowiem wymienione w art. 5 (10)

rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.UEL z dnia 5 lipca 1971 r.), zgodnie którym rozporządzenie to jest stosowane do wszystkich ustawodawstw odnoszących się do działów zabezpieczenia społecznego, które dotyczą: świadczeń w razie choroby i macierzyństwa; świadczeń z tytułu inwalidztwa, łącznie ze świadczeniami służącymi zachowaniu albo zwiększeniu zdolności do zarabkowania; emerytur; świadczeń dla osób pozostałych przy życiu; świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej; świadczeń z tytułu śmierci; zasiłków dla bezrobotnych oraz świadczeń rodzinnych. Jak wynika z wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2007 r. (C- 396/05, Doris Habelt, Martha Möser i Peter Wachter v. Deutsche Rentenversicherung Bund, orzeczenie wstępne, Lex nr 354385) świadczenie można uznać za świadczenie z tytułu zabezpieczenia społecznego, jeżeli jest przyznawane uprawnionym bez jakiegokolwiek indywidualnej i uznaniowej oceny potrzeb osobistych, w oparciu o sytuację określoną prawnie, oraz jeżeli dotyczy ono jednego z ryzyk wyraźnie wymienionych w art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71. Z kolei w wyroku z dnia 27 marca 1985 r. Trybunał stwierdził, że różnica pomiędzy świadczeniami, które są wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia nr 1408/71, a świadczeniami, które w ten zakres wchodzi, opiera się w całości na czynnikach związanych z poszczególnym świadczeniem, zwłaszcza na celu świadczenia oraz na warunkach jego przyznania, a nie na tym, czy legislacja krajowa określa takie świadczenie jako świadczenie z zakresu zabezpieczenia społecznego, czy nie. Ażeby dana legislacja mogła wejść w ramy zabezpieczenia społecznego objętego rozporządzeniem nr 1408/71, musi ona przynajmniej spełniać, w szczególności, warunek w postaci zabezpieczania jednego z ryzyk określonych w art. 4 ust. 1 tego rozporządzenia. Stąd wynika, że katalog ryzyk zawarty w tym ustępie jest zamknięty i że skutkiem tego dziedzina zabezpieczenia społecznego nie wymieniona w tymże katalogu nie wchodzi do tej grupy, nawet jeżeli przyznaje jednostkom prawnie określoną pozycję uprawniającą je do świadczeń (122/84, Kenneth Scrivner i Carol Cole v. Centre public d'aide sociale de Chastre, orzeczenie wstępne, Lex nr 130620). Zdaniem

Sądu Apelacyjnego świadczenie przedemerytalne nie zostało wymienione w art. 4 (10) ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71, zatem w niniejszej sprawie w ramach rozważań prawa do tego świadczenia nie można było skoordynować przesłanki zwolnienia z pracy wnioskodawcy z przyczyn dotyczących pracodawcy, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2005 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2004 r., nr 120, poz. 1252) z jego zwolnieniem przez pracodawcę islandzkiego z przyczyn ekonomicznych na tle ustawodawstwa islandzkiego. Stąd prawo do świadczenia przedemerytalnego na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2005 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2004 r., nr 120, poz. 1252) nie przysługiwało wnioskodawcy.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył punkt I powyższego wyroku, zarzucając oczywiste naruszenie prawa materialnego – to jest art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 z późniejszymi zmianami) w związku z art. 90 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE z 30 kwietnia 2004 r., L 166/1) przez przyjęcie, że koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w rozumieniu rozporządzenia 883/04 nie obejmuje świadczeń przedemerytalnych w szczególności przyczyn rozwiązania umów o pracę mających znaczenie dla uzyskania uprawnień do tych świadczeń według powołanej ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. W ocenie skarżącego w sprawie zachodziła potrzeba wykładni rozporządzenia nr 883/2004 w zakresie „stosowania go przy świadczeniach społecznych (świadczenia przedemerytalne)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw.

Na wstępie należy wyjaśnić, że według art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw;

w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę jedynie nieważność postępowania. Ujęcie podstaw kasacyjnych w art. 398<sup>3</sup> k.p.c. ma charakter abstrakcyjny, toteż w każdej sprawie muszą być one przez wnoszącego skargę kasacją ściśle skonkretyzowane przez wskazanie, które przepisy - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - zostały naruszone, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1997 r., III CKN 13/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 114). Sąd Najwyższy - działając jako sąd kasacyjny - nie może bowiem wyręczać stron ani nie jest uprawniony do samodzielnego dokonywania konkretyzacji zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa kasacji. Jest tak również dlatego, że ustawodawca, wprowadzając przymus adwokacko-radcowski (art. 87<sup>1</sup> § 1 k.p.c.), postawił skardze kasacyjnej wysokie wymagania profesjonalne; wśród tych wymagań jest prawidłowe przytoczenie podstaw oraz ich uzasadnienie (por. postanowienie Sąd Najwyższego z dnia 26 września 2000 r., IV CKN 1518/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 39). Podobnie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 maja 2009 r., II CSK 18/09 (LEX nr 519335). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku poszukiwania w treści skargi kasacyjnej właściwego przepisu prawa, którego naruszenie zarzuca jej autor. Właściwe skonstruowanie podstaw kasacyjnych należy do profesjonalnego pełnomocnika strony, a Sąd Najwyższy, będąc związany tymi podstawami nie może poza nie wykraczać (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lutego 2009 r., II PK 230/08, LEX nr 503201; por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2008 r., II PK 165/07, LEX nr 448851).

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 z późniejszymi zmianami) w związku z art. 90 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE z 30 kwietnia 2004 r., L 166/1). Ponadto w ocenie skarżącego w sprawie zachodziła potrzeba wykładni rozporządzenia nr 883/2004 w zakresie „stosowania do przy świadczeniach społecznych (świadczenia przedemerytalne)”.

Zakres powyższych zarzutów powoduje, że konieczne jest wyjaśnienie, iż na mocy postanowień Traktatu akcesyjnego Polska stała się z dniem 1 maja 2004 r. członkiem Unii Europejskiej i stroną Traktatów stanowiących podstawę Unii. W związku z członkostwem Polski w Unii Europejskiej dokonywana przez sądy kontrola stosowania prawa obejmuje również kontrolę pod względem zgodności z prawem wspólnotowym, które od dnia 1 maja 2004 r. stało się częścią obowiązującego w Polsce porządku prawnego, w tym także z aktami normatywnymi wydawanymi przez organy Unii Europejskiej w randze rozporządzeń.

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską w art. 10 nakłada na państwa członkowskie – w tym na funkcjonujące w nich organy wymiaru sprawiedliwości – obowiązek podejmowania wszelkich działań w celu zapewnienia realizacji zobowiązań wynikających z Traktatu i postanowień wspólnotowego prawa pochodnego o skutku bezpośrednim. Obowiązkiem sądu krajowego jest zapewnienie środków umożliwiających dochodzenie przed nim praw przyznanych przez prawo wspólnotowe.

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut jakoby Sąd drugiej instancji przyjął, że koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w rozumieniu rozporządzenia nr 883/04 nie obejmuje świadczeń przedemerytalnych jest niezrozumiały i błędny, gdyż Sądy obu instancji takiej konstatacji nie poczyniły, lecz wyjaśniły, że rozpoznanie wniosku ubezpieczonego musiało nastąpić na podstawie rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71.

Dnia 29 kwietnia 2004 r. uchwalono rozporządzenie nr 883/2004 (Parlamentu Europejskiego i Rady) w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L. Nr 166, poz. 1), które weszło w życie z dniem 1 maja 2010 r. W pkt 33 rozporządzenia przyjęto, że niezbędne jest ujęcie w zakresie niniejszego rozporządzenia ustawowych systemów przedemerytalnych i zagwarantowanie w ten sposób zarówno równego traktowania i możliwości eksportowania świadczeń przedemerytalnych, ale zastrzeżono, że zasada sumowania okresów nie powinna być włączona, jako że ustawowe systemy przedemerytalne występują tylko w bardzo ograniczonej liczbie Państw Członkowskich. Ponadto - w art. 1 pod poz. x – rozporządzenie zawiera definicję „świadczenia przedemerytalnego”, przez które rozumie wszystkie świadczenia



pieniężne inne niż zasiłek dla bezrobotnych lub wcześniejsze świadczenie z tytułu starości, a emerytura udzielane od określonego wieku pracownikom, którzy ograniczyli, zaprzestali lub zawiesili swą dającą wynagrodzenie pracę do wieku, w którym kwalifikują się do emerytury lub do wcześniejszej emerytury, a których otrzymanie nie jest uzależnione od tego, czy zainteresowana osoba pozostaje w dyspozycji służb zatrudnienia właściwego państwa. Ponadto rozporządzenie Rady (WE) nr 883/2004 określając zakres przedmiotowy koordynacji /art. 3 ust. 1 lit. i) rozporządzenia/ stanowi, że stosuje się je do całego ustawodawstwa odnoszącego się do działów zabezpieczenia społecznego obejmującego także świadczenia przedemerytalne. Należy też zauważyć, że zgodnie z art. 66 cytowanego rozporządzenia, w przypadkach, w których stosujące się ustawodawstwo uzależnia prawo do świadczeń przedemerytalnych od spełnienia okresów ubezpieczenia, zatrudnienia lub pracy na własny rachunek, nie mają zastosowania przepisy art. 6 rozporządzenia.

Skarżący całkowicie pomija wskazany przez Sądy obu instancji przepis art. 90 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 883/2004, który stanowi, że rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania przepisów Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym i Umowy zawartej pomiędzy Europejską Wspólnotą Gospodarczą i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej w sprawie swobodnego przepływu osób oraz innych porozumień zawierających odniesienia do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 dopóki porozumienia te nie zostaną zmienione w świetle przepisów rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Również w decyzji nr H1 z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej zasad przechodzenia od rozporządzeń Rady (EWG) nr 1408/71 i (EWG) nr 574/72 do rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 i (WE) nr 987/2009 oraz stosowania decyzji i zaleceń Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego (Dz.U.UE.C. z 2010 r., nr 106, poz. 13) – w punkcie 1 – stwierdzono, że rozporządzenie (WE) nr 883/2004 wchodzi w życie z dniem 1 maja 2010 r., a rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 traci moc z tym samym dniem, jednak z wyjątkiem sytuacji uregulowanych w art. 90 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i dalej – w części stanowiącej (w punkcie 1) –

decyzja powyższa wyjaśniła, że decyzja i zalecenia odnoszące się do rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 mają nadal zastosowanie w przypadkach, w których rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 pozostaje w mocy i nadal wywołuje skutki prawne, w szczególności w sytuacjach określonych w art. 90 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Należy zatem wyjaśnić, że Republika Islandii nie jest członkiem Unii Europejskiej, jest natomiast stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Skarżący nie podniósł zarzutu błędnego przyjęcia przez Sąd drugiej instancji, że do dnia wydania zaskarżonego wyroku powyższe Porozumienie nie zostało zmienione w świetle przepisów rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

W sprawie nie miało więc zastosowania rozporządzenie (WE) nr 883/2004, a ocena czy wnioskodawca spełnił warunki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego w Republice Islandii lub też nabył prawo do tego świadczenia według prawa Republiki Islandii i posiadał je pomimo zmiany miejsca pobytu, musiała być przeprowadzona w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.UE.L. nr 149, poz. 2 z późniejszymi zmianami).

Zakres przedmiotowy świadczeń podlegających koordynacji określono w art. 4 ust. 1 rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 i znacząco różni się on od zakresu świadczeń przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 883/2004.

Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 stosuje się do wszystkich ustawodawstw odnoszących się do działów zabezpieczenia społecznego, które dotyczą świadczeń w razie choroby i macierzyństwa; świadczeń z tytułu inwalidztwa, łącznie ze świadczeniami służącymi zachowaniu albo zwiększeniu zdolności do zarobkowania; emerytur; świadczeń dla osób pozostałych przy życiu; świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej; świadczeń z tytułu śmierci; zasiłków dla bezrobotnych; świadczeń rodzinnych.

Poza granicami wspólnotowej koordynacji określonej w rozporządzeniu (EWG) nr 1408/71 znalazły się różne formy świadczeń przedemerytalnych. Mając

na uwadze ustalone orzecznictwo wspólnotowe przedmiotem koordynacji – według rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 - nie są objęte świadczenia przedemerytalne, które przysługują osobom niespełniającym warunków do nabycia prawa do emerytury. Świadczenia te, finansowane z budżetu państwa, nie są przeznaczone na zabezpieczenie typowego ryzyka starości, ponieważ prawo do tych świadczeń ustaje wraz z osiągnięciem wieku emerytalnego, ani także ryzyka bezrobocia, bowiem osoba je pobierająca nie ma obowiązku zgłaszania się w urzędzie pracy w celu potwierdzenia gotowości do pracy.

W wyrokach Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (wyrok z dnia 5 lipca 1983 r., Nr 171/82 w sprawie Valentini c. ASSEDIC de Lyon (Francja), Rec. 1983, s. 2157; wyrok z dnia 16 stycznia 1992 r., Nr C -57/90 w sprawie Commission c. République française, Rec. 1992, s. I-93; wyrok z dnia 6 lutego 1992 r., Nr C-253/90 w sprawie Commission c. Belgique, Rec. 1992, s. I-541; por. też wyrok z dnia 11 lipca 1996 r., Nr C-25/95 w sprawie Otte c. Bundesrepublik Deutschland, Rec. 1996, s. I-3745) Trybunał podkreślił, że zasadniczą cechą świadczeń emerytalnych, o których mowa w art. 4 § 1 lit. c) jest to, że są one przeznaczone na zabezpieczenie środków utrzymania dla osób, które po osiągnięciu określonego wieku zaprzestają wykonywania pracy zawodowej i nie mają obowiązku zgłoszenia swej gotowości do pracy w biurze zatrudnienia. Ponadto, system sumowania przebytych okresów zatrudnienia i proratyacji świadczeń, o którym mowa w art. 46 rozporządzenia (EWG) nr 1408/71, jest oparty na założeniu, że świadczeniobiorca ma prawo do emerytury dlatego, że jest ona finansowana i nabywana na podstawie opłaconych uprzednio składek, a jej wymiar zależy od długości podlegania przez uprawnionego systemowi zabezpieczenia społecznego. Natomiast świadczenia takie, jak wypłacane na podstawie systemu przewidującego gwarantowany dochód dla osób, które ukończyły określony wiek, chociaż są do pewnego stopnia zbliżone do świadczeń z tytułu podeszłego wieku, biorąc pod uwagę cel tych świadczeń i ich przedmiot, to jednak różnią się one wyraźnie od typowych świadczeń emerytalnych, zwłaszcza gdy chodzi o podstawę obliczania wymiaru i warunki, pod jakimi są one udzielane. Chodzi tu w szczególności o przewidziany przez rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 mechanizm sumowania koniecznych okresów i rozdział ciężaru wypłaty emerytury według zasady pro rata temporis. Z tych powodów świadczenia

przedemerytalne związane z polityką zatrudnienia nie mogą być uznane za świadczenia przysługujące z tytułu wieku starczego, o których mowa w art. 4 § 1 lit. c) rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 (tak również T. Bińczycka – Majewska, Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w Unii Europejskiej, Zakamycze 1999, LEX oraz A. Szybkie, Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego we Wspólnocie Europejskiej, Polityka Społeczna 2007, nr 11-12).

Ponieważ ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o przyznanie mu prawa do świadczenia przedemerytalnego w Polsce należało przyjąć, że prawa do tego świadczenia nie uzyskał w Republice Islandii. Nie występował zatem problem transferu prawa do świadczenia. Powyższe wynika także wprost z treści uzasadnienia skargi kasacyjnej, gdzie stwierdzono, że spór nie dotyczy transferu przedmiotowego świadczenia.

Skarżący jako argument przemawiający za uwzględnieniem jego wniosku o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego wskazał, że Wojewoda X. na skutek odwołania ubezpieczonego w związku z odmową przyznania zasiłku dla bezrobotnych taki zasiłek mu przyznał, zaliczył okres pracy i ubezpieczenia w Islandii bez okresu wyczekiwania.

Pomijając, że powyższej okoliczności ubezpieczony nie wykazał w toku postępowania należy wyjaśnić, że w odróżnieniu od świadczenia przedemerytalnego świadczenia dla bezrobotnych zostały objęte koordynacją przez rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 (art. 4 ust. 1 lit. g). Tym samym nawet ustalenie, że ostatecznie ubezpieczonemu zostało przyznane prawo do zasiłku dla bezrobotnych bez konieczności „wyczekiwania”, a zatem, że został uwzględniony okres pracy ubezpieczonego w Republice Islandii pozostaje bez znaczenia dla ustalenia prawa do świadczenia przedemerytalnego, które – co należy powtórnie zaakcentować – nie zostało objęte koordynacją przez rozporządzenie (EWG) nr 1408/71.

Wbrew zarzutom zawartym skardze kasacyjnej wniosek ubezpieczonego musiał zostać rozpoznany w oparciu o rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71, zaś rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. nie mogło zostać zastosowane.

Należy też podkreślić, że skarga kasacyjna nie wskazała konkretnej podstawy prawnej w oparciu o którą możliwe byłoby objęcie zasadami koordynacji świadczenia przedemerytalnego. Warunku z art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c. nie spełnia stwierdzenie skargi zawarte we wniosku o jej przyjęcie, że zachodziła potrzeba „wykładni rozporządzenia nr. 883/2004 w zakresie stosowania go przy świadczeniach społecznych (świadczenia przedemerytalne)”. Powtórzyć wypada, że pod pojęciem podstawy skargi kasacyjnej rozumie się konkretne przepisy prawa, które zostały w niej wskazane z jednoczesnym stwierdzeniem, że wydanie wyroku nastąpiło z ich obrazą (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia: 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436 oraz 24 marca 2011 r., I UK 317/10, LEX nr 811823; 4 lutego 2011 r., II UK 225/10, LEX nr 829131).

Skarżący zarzucił także naruszenie art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1225 z późniejszymi zmianami). Skarga kasacyjna nie precyzuje jednak na czym polega owo naruszenie prawa materialnego, a zatem trudno odnieść się do tak określonego zarzutu. Nie sposób w szczególności ustalić, czy skarżący zarzuca błędną wykładnię wskazanego przepisu czy też jego niewłaściwe zastosowanie.

Należy zatem jedynie wyjaśnić, że według art. 2 ust. 1 pkt 5 wskazanej wyżej ustawy, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 40 lat dla mężczyzn.

Z materiału dowodowego wynika, że wnioskodawca został zwolniony z pracy przez pracodawcę islandzkiego z przyczyn ekonomicznych w rozumieniu przepisów prawnych obowiązujących w Islandii.

Tymczasem prawo do świadczenia przedemerytalnego (na podstawie wskazanego w skardze art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych) wymaga, aby do rozwiązania stosunku pracy doszło z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, a nie według innych przepisów, w tym także obowiązujących w innym państwie zwłaszcza, gdy państwo to nie jest członkiem Unii Europejskiej.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz.U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415 z późniejszymi zmianami) w art. 2 ust. 1 pkt 29 wyjaśnia, że gdy w ustawie jest mowa o przyczynach dotyczących zakładu pracy - oznacza to:

- a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy Kodeks pracy, w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,
- b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,
- c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,
- d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 1<sup>1</sup> ustawy Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

W skardze kasacyjnej nie zawarto zarzutów dotyczących naruszenia powyższych przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Jedynie więc na marginesie rozważań należy wyjaśnić, że wprawdzie ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (zgodnie z art. 1 ust. 3 pkt 1) ma zastosowanie również do obywateli polskich podejmujących zatrudnienie za granicą u pracodawców zagranicznych, to jednak z przepisów tej ustawy nie można wyprowadzić wniosku, że warunki nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego, w tym rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić u zagranicznego pracodawcy w związku z zatrudnieniem zagranicą w kraju nie będącym członkiem Unii Europejskiej. W pierwszej kolejności należy bowiem stosować ustawę o świadczeniach przedemerytalnych, która tylko w wąskim

zakresie zawiera odesłanie do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Dotyczy to jedynie wyjaśnienia pojęcia „rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy”. Zakres powyższego odesłania nie upoważnia do szerszego stosowania ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Skarga kasacyjna nie zarzuca naruszenia przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a jedyny zarzut dotyczący naruszenia prawa polskiego ogranicza się do przepisu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, przy czym skarżący nie precyzuje nawet w czym upatruje naruszenie powyższego przepisu. Uzasadnienie skargi kasacyjnej ograniczyło się jedynie do kwestii zastosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r., przy czym i w tym zakresie nie wskazano, który z przepisów tego rozporządzenia został naruszony.

Mając powyższe rozważania na uwadze Sąd Najwyższy skargę kasacyjną oddalił, o czym orzekł, na podstawie art. 398<sup>14</sup> k.p.c.